

УДК 81'243'373'25

Біленко Т. Г.¹, Вовк Є. А.²

¹ канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Е-714 НУ «Запорізька політехніка»

ЗНАЧЕННЯ ГЕНДЕРНИХ МАРКЕРІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ ПРОМОВ

Переклад офіційно-ділових промов є важливим аспектом міжкультурної комунікації, оскільки він здійснюється в контексті міжнародної взаємодії, політики, економіки та права. Однак у цьому процесі виникає необхідність враховувати гендерні маркери, оскільки вони відображають не лише мовні особливості, а й соціокультурні аспекти, що можуть відрізнятися в різних мовах і культурах. Тому важливим є дослідження гендерних маркерів у перекладі, зокрема їхнього впливу на точність, адекватність і культурну чутливість перекладу. В українському мовознавстві вивченню гендеру присвячено роботи Ірини Головіної, Алли Мартинюк, Людмили Скрипник, Тетяни Віркової та Оксани Шумської.

Метою нашої роботи є дослідження гендерних маркерів української мови та їх переклад в офіційно-ділових промовах.

Гендерні маркери – це мовні елементи, що вказують на стать або соціальні ролі осіб у спілкуванні. В офіційно-ділових промовах гендерні маркери можуть проявлятися в різних формах: від використання чоловічих чи жіночих форм імен, до більш складних конструкцій, які відображають гендерні стереотипи чи соціальні ролі. В офіційно-ділових промовах особлива увага приділяється формальності, однак навіть у цих умовах гендер може бути значущим фактором. До гендерних маркерів належать: лексичні маркери: використання певних слів, що вказують на стать, напр., «rap» або «madam» в англійській мові, або «пан» і «пані» в українській; граматичні маркери: використання граматичних форм, які залежать від статі, чоловічі та жіночі форми дієслів, прикметників чи іменників у деяких мовах; присвячені назви та титули: використання титулів або професійних звань, які можуть бути гендерно маркованими (напр., «president» – для чоловіків і «presidentess» – для жінок у деяких мовах); гендерні стереотипи: в офіційно-ділових промовах часто можна зустріти вирази, що передбачають певні соціальні ролі для чоловіків і жінок, навіть якщо це не виявляється безпосередньо в лексичних чи граматичних формах.

Аналіз показав, що гендерно-маркована одиниця «медперсонал» у мові оригіналу є гендерно-нейтральною, тоді як її перекладений відповідник «nurses» має жіночу гендерну ознаку. «За її життя борються всі – і лікарі, і медперсонал.» –

«Doctors and nurses are fighting for her life.» В оригіналі «пожежники» може мати нейтральний відтінок, але під час перекладу «firemen» набуває гендерної конотації чоловічого роду. «Пожежники приїхали на виклик.» – «The firemen arrived at the scene.» Гендерно-нейтральна одиниця «людство» в мові оригіналу перекладена гендерноозначеним словом «mankind». «Глобальні лиха, до яких належить і Чорнобиль, це трагедія усього людства.» – «Global catastrophes of the likes of Chernobyl are those of the entire mankind as a whole.» Як і в попередньому випадку, одиниця, яка належить до гендерно-нейтрального мовлення, при перекладі передається гендерно-означеним словом: «людини»– «man's» Наприклад: «Для цього ми запропонували поділитися своїм баченням запрошених з усього відомих осіб, які сьогодні формують майбутнє своїх країн: філософів, психологів, соціологів, екологів, лікарів, економістів, фізиків і митців, використовуючи для діалогу спільний знаменник – питання безпеки й розвитку людини.» – «These are philosophers, psychologists, sociologists, environmentalists, physicians, economists, and artists, and the common denominator for our discussions will be man's safety and development».

Отже, аналіз гендерних маркерів при перекладі офіційно-ділових промов показує, що цей аспект комунікації є важливим для досягнення культурної адекватності й точності. Перекладачі повинні враховувати не лише мовні, а й соціокультурні контексти, щоб уникнути гендерних упереджень або культурних непорозумінь. У процесі перекладу важливо збалансувати необхідність збереження гендерних маркерів із потребою адаптації до культурних норм та лексичних можливостей мови перекладу. Значення гендерних маркерів при перекладі офіційно-ділових промов є ключовим для підтримки не лише мовної, а й культурної рівності в міжнародній комунікації, що має велике значення в глобалізованому світі.